

مدیریت سلامت در فوریت‌های بهداشتی درمانی

مایکل ریلی - دیوید مارکسون

مترجمان:

دکتر فردین علی‌پور

دکتر عیسی مالمیر

شکوفه احمدی

لیلا داددوست

با مقدمه دکتر حمیدرضا خانکه

سرشناسه	دایلی، مایکل ج. Reilly, Michael J. :
عنوان و نام پدیدآورنده	مدیریت سلامت در فوریت‌های بهداشتی درمانی / مترجمان فردین علیپور... [و دیگران]؛ با مقدمه حمیدرضا خانکه.
مشخصات نشر	تهران، سازمان بسیج جامعه پزشکی، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	۴۷۹ ص جدول ۱۷×۲۴.۵ cm: وزیری.
شابک	۵: ۰۸ - ۶۵۶۶ - ۶۰۰ - ۹۷۸ - ۲۰۰۰۰۰ ریال.
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا :
یادداشت	عنوان اصلی: Health care emergency management: principles and practice, c2011.
یادداشت	مترجمان فردین علیپور، عیسی مالعیر، شکوفه احمدی، لیلا داددوست.
موضوع	اورژانس
موضوع	اورژانس -- مدیریت -- برنامه‌ریزی
موضوع	بیمارستان‌ها -- خدمات اورژانس
شناسه افزوده	مارکنسون، دیوید اس.
شناسه افزوده	Markenson, David S. :
شناسه افزوده	علیپور، فردین، ۱۳۶۱ - مترجم
شناسه افزوده	خانکه، حمیدرضا، ۱۳۴۶ - ، مقدمه‌نویس
شناسه افزوده	سازمان بسیج جامعه پزشکی
رده‌بندی کنگره	۱۳۹۲م/۲۴م/۵ RA۶۴۵/۵
رده‌بندی دیویی	۱۸۰/۳۴۲
شماره کتابشناسی ملی	۳۷۷۱۰۵ :

مدیریت سلامت در فوریت‌های بهداشتی درمانی

تألیف و تدوین: مایکل دایلی - دیوید مارکنسون

مترجمان: دکتر فردین علی‌پور و همکاران

ناشر: سازمان بسیج جامعه پزشکی

چاپ: چاپخانه روزنامه جوان

نوبت چاپ: اول، زمستان ۱۳۹۲

شمارگان: ۵۰۰ جلد

شابک: ۵ - ۰۸ - ۶۵۶۶ - ۶۰۰ - ۹۷۸

قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، خیابان آزادی، خیابان رودکی شمالی، خیابان نیایش شرقی، پژوهشکده مجازی حوادث و

بلايا، سازمان بسیج جامعه پزشکی

تلفن: ۶۶۹۳۹۸۱۲

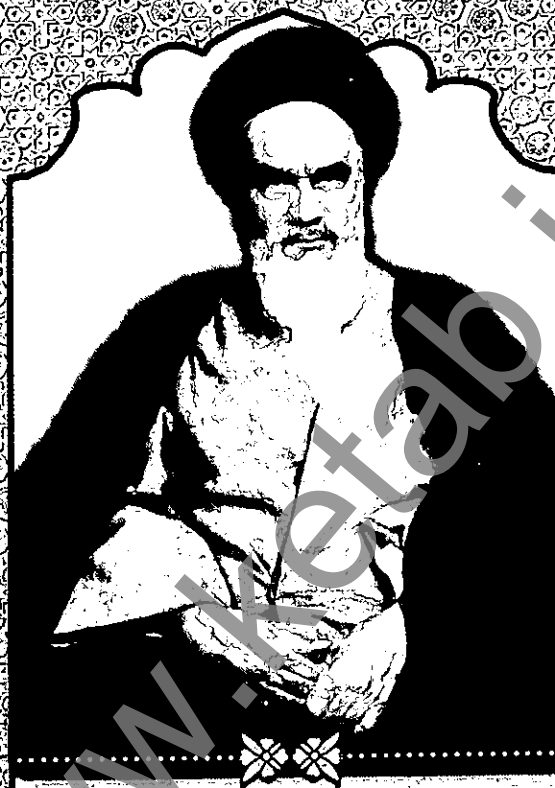
کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و اقتباس، برای پژوهشکده مجازی حوادث و بلايا

سازمان بسیج جامعه پزشکی محفوظ است.

سازمان بسیج جامعه پزشکی

امروز اساتید و دانشمندان دانشگاه ها، هم خود را با مسائل علمی مختلفی که یک امت بدان ها احتیاج دارد صرف نکرده و استقلال علمی و فرهنگی را بی ریزی نمایند تا پس از مدتی به خواست خداوند تعالی در سایه کوشش و به کار انداختن افکار عالیه خود و اعتماد به نفس، احتیاج علمی دانشجویان عزیز را آنگونه برآورند که از رفتن به خارج مستغنی شوند و این امری است شدنی.

پیام امام خمینی به مناسبت پنجمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی

انسان لذت می برد که ببیند جمعی از جوانان دانشمند و تحصیل کرده - با احساس مسئولیت سنگینی که بر دوش دانشمندان هر جامعه ای وجود دارد - دور هم جمع می شوند و با نگاه به آینده، مسئله و معضله یی را مطرح و بررسی می کنند؛ راه حل می جویند. خیلی دانشمندان دیگر هم هستند که این کار را نمی کنند چرا؟ چون احساس مسئولیت نمی کنند. اهتمامی به آن نمی ورزند. این، مرز تعهد و عدم تعهد است. منتها اگر این روح تعهد، به یک ایمان مذهبی عمیق متکی بود، طبعاً پایدار تر، معنادار تر، جهت دار تر و ماندگار تر است.

بیانات امام خامنه ای (س)؛ در جمع اعضای شوراهای سیح جامعه پزشکی - ۸۲

فهرست

پیشگفتار.....	۹
مقدمه.....	۱۱

بخش اول

اصول مدیریت فوریت‌ها در مراکز بهداشتی - درمانی.....	۱۵
فصل اول / مقدمه‌ای بر مدیریت فوریت‌ها در بیمارستان‌ها و مراکز بهداشتی - درمانی.....	۱۷
فصل دوم / سیستم‌های مدیریت حادثه در مراکز بهداشتی - درمانی.....	۳۵
فصل سوم / ارتقای آمادگی سیستم تروما در حوادث و فوریت‌های بهداشت عمومی.....	۶۱
فصل چهارم / مسائل حقوقی و رعایت مقررات.....	۸۱
فصل پنجم / تدوین برنامه مدیریت فوریت بیمارستانی.....	۹۵
فصل ششم / مقدمه‌ای بر طراحی و ارزیابی مانورها.....	۱۲۱
فصل هفتم / همکاری و مشارکت با منابع محلی و اجتماعی.....	۱۵۱

بخش دوم

مسائل مربوط به کارکنان.....	۱۵۹
فصل هشتم / آموزش و تربیت.....	۱۶۱
فصل نهم / نقش‌های عملکردی کارکنان بیمارستان در حوادث و فوریت‌های بهداشت عمومی.....	۱۸۷
فصل دهم / تأیید صلاحیت و مدیریت متخصصان بهداشتی داوطلب.....	۲۰۹

بخش سوم

۲۲۵	عملیات بیمارستان در طول بلایا و فوریت‌ها
	فصل یازدهم / برنامه‌ریزی کمی برای همه‌گیری‌ها و پاسخ در حوادث و بلایا:
۲۲۷	پشتیبانی و ملاحظات چرخه تأمین
۲۳۹	فصل دوازدهم / اعلام خطر و ارتباطات رسانه‌ای
۲۸۵	فصل سیزدهم / امنیت و محافظت از زیر ساخت‌های فیزیکی
۳۱۳	فصل چهاردهم / آلودگی‌زدایی بیمارستان و ایمنی کارکنان
۳۳۳	فصل پانزدهم / مدیریت سیستم‌های دارویی در حوادث و بلایا
۳۴۷	فصل شانزدهم / آمادگی آزمایشگاه‌ها

بخش چهارم

۳۵۷	ملاحظات بالینی
۳۵۹	فصل هفدهم / اصول تریاژ در حوادث و بلایا
	فصل هجدهم / مدیریت حوادث و بلایای ناشی از یک بیماری عفونی: راهنمایی
۳۷۳	برای مدیران بیمارستان

بخش پنجم

۳۹۱	مباحث ویژه
	فصل نوزدهم / جمعیت‌های آسیب‌پذیر و آمادگی بهداشت عمومی در حوادث و
۳۹۳	بلایا
	فصل بیستم / استانداردهای مراقبتی تغییر یافته در حوادث و فوریت‌های بهداشت
۴۱۹	عمومی
۴۴۱	فصل بیست‌ویکم / مدیریت مرگ‌های انبوه
۴۶۵	فصل بیست و دوم / پژوهش در فوریت‌ها و طب حوادث و بلایا

پیشگفتار

مواجهه جمهوری اسلامی ایران با انواع حوادث و فوریتها، نیازمند هوشیاری و برنامه‌ریزی دقیق به منظور کاهش پیامدهای سوء سلامتی ناشی از آنها است. طی سال‌های اخیر، نظام سلامت اقدامات ارزشمندی را در راستای ارتقای مدیریت این حوادث انجام داده است با اینحال هنوز سوالات و ابهاماتی در این حوزه پیش‌رو داریم از جمله اینکه:

نظام سلامت تا چه میزان آمادگی مدیریت فوریت‌های بهداشتی و درمانی را در شرایط بحران دارد؟ حوزه سلامت برای مواجهه و مدیریت مخاطرات مختلف چه تدابیری اندیشیده است؟ آیا ارزشیابی و پایش نظام‌مندی از برنامه‌ها و مداخلات پیشین صورت گرفته است؟ تا چه میزان نتایج این ارزشیابی‌ها در مداخلات و برنامه‌ریزیهای آتی دیده شده است و روند اجرایی آنها نهادینه شده است؟ آیا برنامه‌های جاری نظام سلامت در حوزه حوادث و فوریتها منطبق بر رویکردهای اساسی و روزآمد می‌باشد؟ کدام برنامه مدیریت فوریتها در نظام سلامت می‌تواند به عنوان الگو، به کشورهای منطقه و ملل اسلامی معرفی شود؟ و ...

برای پاسخ به سوالات فوق و بسیاری سوالات دیگر در این حوزه چاره‌ای جز تلاش جهادی و علمی برای حل معضلات حوزه سلامت در حوادث و فوریتها نداریم. مدیریت جامع بحران و برهیز از مدیریت هیجان‌مدار، توسعه و تقویت دانش، بکارگیری درس‌آموخته‌های علمی و ... در ارائه پاسخ به این سوالات می‌تواند راهگشا باشند.

پژوهشکده مجازی حوادث و بلایا سازمان بسیج جامعه پزشکی با تمام توان قدم در راهی نهاده است که بتواند گامهایی در حد توان خویش در این زمینه بردارد. از جمله مهمترین برنامه‌های این پژوهشکده تاسیس دبیرخانه دائمی سلامت در حوادث و بلایا است که یکی از اهداف آن برگزاری منظم و هدفمند کنگره‌های بین‌المللی در این زمینه است، انتشار فصلنامه سلامت در حوادث و بلایا به زبان انگلیسی، تشکیل بزرگترین بانک جامع اطلاعات علمی کشور در حوزه حوادث و بلایا، راه‌اندازی سامانه‌های مختلف مجازی و ... از دیگر برنامه‌های این پژوهشکده می‌باشد.

کتاب حاضر نیز به عنوان یکی از متون علمی منتشر شده توسط پژوهشکده سعی دارد که بر غنای علمی حوزه سلامت در فوریت‌ها افزوده و گامی در راستای خدمت به جامعه بردارد.

ضمن استعانت از ایزد مان، امید دارم که با همدلی و هماهنگی حداکثری تمامی دلسوزان عرصه سلامت، شاهد ارتقای آمادگی این حوزه در برابر حوادث و بحرانهای مختلف باشیم و با استفاده از رویکردهای موثر و کارآمد، توسعه پایدار کشور اسلامی عزیزمان را نظاره‌گر باشیم.

سازمان بسیج جامعه پزشکی کشور

مقدمه

حوادث و بلایا هر روزه در سراسر جهان اتفاق افتاده و تأثیرات شدیدی بر کیفیت زندگی افراد، خانواده ها و جوامع می گذارند. امروزه مخاطرات و حوادث بخشی اجتناب ناپذیر از زندگی ما بوده و در کنار آنها تدابیر انسانی است که امکان مقابله موثر، کاهش خطرات ناشی از وقوع آنها و تداوم زندگی بشری حتی با کیفیتی بالاتر را امکان پذیر می کند. بر اساس گزارش پایگاه اطلاع رسانی بین المللی حوادث (۲۰۱۳) در ۲۰ سال گذشته سیل بیشترین فراوانی را در بین کل حوادث داشته ولی بیشترین مرگ و میر مربوط به زلزله و سونامی بوده است. این گزارش مشابه گزارش جهانی حوادث و بلایا که در سال ۲۰۰۷ منتشر شده است معرف افزایش مرگ و میر، مصدومیت و آسیب اموال مردم ناشی از وقوع حوادث و بلایا می باشد. در حقیقت هیچ کشور، منطقه، فرد یا جامعه ای مصون از آثار تخریبی حوادث نمی باشند. بر اساس گزارش سازمان ملل حدود ۷۵٪ مردم جهان در مناطقی زندگی می کنند که حداقل یکبار در ۲۰ سال گذشته از اثرات مخرب حوادث طبیعی متاثر شده اند.

جمهوری اسلامی ایران در منطقه جنوب غربی آسیا بر روی کمربند خشک کره زمین واقع شده و حدود ۶۰ درصد خاک ایران بوسیله کوهستان و مابقی توسط صحرا پوشیده شده است. از ۴۰ مورد مخاطرات طبیعی شناخته شده حدود ۳۱ مورد آن در ایران اتفاق افتاده است. در این میان زلزله، سیل، خشکسالی، جنگل زدایی و توسعه

صحرا ها فراوانی بیشتری دارد. شواهد تاریخی نشان دهنده مرگ و میر زیاد، آسیب اقتصادی و اجتماعی شدید در اثر وقوع زلزله بوده است. در ۹۰ سال گذشته بیش از ۱۸۰ هزار نفر حیات خود را در اثر زلزله در ایران از دست داده‌اند. شهر هایی مثل تهران، تبریز، طبس، منجیل، بم و رودبار آسیب های جدی در اثر وقوع زلزله را تجربه کرده‌اند. این شواهد معرف آنست که تقریباً تمام خاک ایران توسط وقوع زلزله متاثر شده است. علاوه بر اینها با توجه به ثبات سیاسی و اقتصادی ایران پذیرای حجم زیادی پناهنده از کشور های منطقه نیز بوده است.

حوزه سلامت و بخصوص مراکز بهداشتی درمانی لازم است که آمادگی لازم برای مواجهه موثر با حوادث و فوریت‌های پزشکی را داشته باشند زیرا سلامتی اولین و مهمترین مطالبه مردم در شرایط عادی و در زمان وقوع حوادث و فوریتها می‌باشد. وقوع حوادث و بلایا می تواند حوزه سلامت را با تعداد زیادی مجروح و مصدوم مواجه نموده و فشار زیاد و طولانی بر این سیستم وارد نماید. ارائه دهندگان خدمات سلامتی باید درک جامعی از شرایط حاکم بر حوزه سلامت قبل، حین و بعد از وقوع حوادث و فوریتها داشته و مهارت های لازم را برای مقابله با اثرات ناشی از وقوع این وقایع کسب نمایند.

در این راستا و با توجه به رسالت علمی بسیج جامعه پزشکی، تجارب ارزنده دفاع مقدس و با توجه به گسترش فزاینده فناوری های اطلاعاتی و ارتباطاتی بویژه شبکه جهانی اینترنت و آثار چشمگیر آن در ابعاد زندگی فردی و اجتماعی، و لزوم سرمایه گذاری وسیع و هدفمند در جهت بهره‌گیری حداکثری از فرصت های ناشی از آن در جهت پیشرفت همه جانبه کشور و ارائه خدمات گسترده و مفید به اقشار گوناگون مردم و همچنین ضرورت توجه ویژه به فعالیتهای علمی در فضای مجازی کشور، پژوهشکده مجازی حوادث و بلایا با هدف کمک به حوزه مدیریت بلایا و فوریتها از اوایل سال ۱۳۹۰ آغاز به فعالیت نموده است که اقدامات متعددی را در حوزه‌های مختلف انجام داده است که از آن جمله می‌توان به تشکیل دبیرخانه دائمی کنگره بین‌المللی سلامت در حوادث و بلایا، ایجاد بانک جامع اطلاعات علمی کشور در حوزه حوادث و بلایا، تالیف و ترجمه متون مختلف و ... اشاره نمود.

این کتاب نیز در ادامه مسیر فعالیتهای پژوهشکده حوادث و بلایا سازمان بسیج جامعه پزشکی و با همکاری جمعی از پژوهشگران به ثمر رسیده است. امید است که تمامی این فعالیتها بتواند کمکی باشد در راستای افزایش توانمندی کارشناسان و متخصصان حوزه سلامت برای مدیریت کارآمد حوادث و فوریتهای عرصه بهداشت و درمان.

دکتر حمیدرضا خانکه

دبیر علمی ششمین کنگره بینالمللی سلامت در حوادث و بلایا

www.ketab.ir